

SỐ 1655

CHỈ QUÁN MÔN LUẬN TỤNG

Tạo luận: Bồ-tát Thế Thân.

Hán dịch: Đời Đường, Tam Tạng Pháp Sư Nghĩa Tịnh.

*Thấy hình tướng người nữ
Đoan trang và yêu kiều
Người ngu không thấu rõ
Vọng sinh ý dâm nhiễm.
Phật nói nào sinh tướng
Xúc trừ tâm dâm dục
Thường theo lời Thế Tôn
Được đạo quả thù thắng.
Nghe, tư duy tịnh giới
Thường tinh tấn tu tập
Buộc tâm quán các cảnh
Nhân giải thoát là đây.
Nếu người có sân nhiễm
Thùy miên và hôn trầm
Trạo cử cùng nghi hoặc
Cả năm, ngăn tu định.
Ít nghe, ít ở chúng
Ưa thích các việc xấu
Ái thân và thọ dụng
Cũng thường ngăn tâm định.
Tâm loạn có năm duyên*

Tĩnh (căn) theo cảnh tán loạn
 Mê đắm và lãng xãng
 Ngã mạn ưa danh tiếng.
 Tỳ khuỵ nương Thánh giáo
 Có lỗi phải bỏ ngay
 Khéo giữ trụ tâm duyên
 Đó là hạnh trước hết.
 Tiếp nương nơi vắng lặng
 Điều không ngại khó khăn
 Sau dứt suy nghĩ tà
 Là nghiệp đầu (của) Tỳ kheo.
 Phải ở rừng gò mả
 Mặc y phục phẩn tảo
 Thường cầu việc vắng lặng
 Đoạn trừ tâm nhiễm dâm.
 Khất thực, thấy người nữ
 Phải quán là bất tịnh
 Khép mắt trừ niệm tà
 Chính tâm nhận thức ăn.
 Nói nhiều, lo nhiều việc
 Cần phải mau xa lìa
 Duyên não loạn bức bách
 Phải dùng tuệ nhãn nhục
 Phải ở nơi đồng hoang
 Dưới cây, trong hang núi
 Lúc quán nên ở đây
 Vắng lặng mà tu tâm
 Lúc duyên cảnh tu định
 Không quá cao, quá thấp
 Đừng quá xa, quá gần
 Để tương ứng với cảnh
 Khéo chọn cảnh sở duyên,
 Mà quán xét tường tận
 Lúc nhắm mắt trụ tâm
 Cũng như mở mắt nhìn
 Phải nhiếp phục các căn
 Trụ niệm nội tâm lặng
 Duyên cảnh trước mắt quán,

Niệm niệm cho liên tục
Tướng hình mạo chọn đó
Mà dụng tâm quán xét
Quán thấy nữ sinh trưởng
Đáng sợ, thật ghê tởm
Giống như nước ao đục
Gió thổi làm chao động,
Thấy hình bóng của cây
Chẳng rõ ràng, chẳng tốt.
Nước phiền não như tâm,
Bị gió loạn tình thổi
Lúc lắng niệm quan sát
Tối tăm chẳng thể còn
Tâm chìm phải giục tỉnh
Nên quán việc thắng diệu
Như đĩa hút máu người
Dội nước khiến tỉnh lại.
Lại phải mau thu giữ,
An tâm trong cảnh cũ
Khiến ý có khả năng
Điều hòa tốt, theo niệm
Nếu tâm kia trạo cử
Phải nghĩ, chán việc ác
Khiến tâm trụ vắng lặng
Như móc buộc đầu voi
Lìa hôn trầm, trạo cử,
Phải bình đẳng vận tâm
Tùy tình mà trụ, xả
Đừng để vướng lỗi lầm
Từ đó dần được trụ
Giữ hình tướng an tâm
Thấy rõ hành Trung đạo,
Đèn chính niệm thường soi.
Lúc này dùng tầm tứ,
Lần lượt nên quán sát.
Bóng định sẽ được sinh
Rõ ràng trụ trước mắt.
Rõ sạch chẳng dao động.

Như hình đại tượng phu,
 Nhìn hình này mà quán
 Đó là tướng sai biệt
 Tướng này đã sinh rồi
 Dục, ái liền đoạn dứt
 Chính là người buộc tâm
 Tướng phương tiện sơ định
 Tiếp biết “thể” sân hận
 Vốn do tham nhiễm khởi
 Dục, ái đã diệt rồi
 Sẽ lìa được sân hận
 Tiếp dùng niệm tinh cần
 Trừ tâm hôn trầm, ngủ
 Đã quán tướng sai biệt
 Nghi tình sẽ dứt ngay
 Kế phải trừ ố tác,
 Hạnh thiện (là) đường an ổn.
 Vắng lặng không chướng ngại
 Thường đề phòng trạo cử.
 Phải từ nơi tướng thô
 Quán xét tướng của nó
 Ảnh hiện ngay trong tâm
 Bằng suy tìm tỉ mỉ
 Thấy sai khác, tâm vui
 Từ đó được khinh an
 Kế chứng vui của định
 Thứ lớp định như vậy
 Đây là định căn bản,
 Khéo an được niệm, tâm.
 Giống như muốn vào làng
 Và vào được làng ấy.
 Đã được định căn bản
 Lại càng phải tu tiếp
 Chứng tha tâm, tức mạng
 Thiên nhãn, thiên nhĩ thông
 Định lúc này còn tức (suy xét, tìm tòi)
 Tâm chưa được trụ yên
 Như nước còn gợn sóng

Không phải định địa trên.
 Tuy đã được sơ định
 Nhưng còn trụ sở duyên.
 Kế nương hai tinh lự,
 Điều dừng hẳn tâm, tứ
 Dù trụ được chốn này
 Vẫn còn sóng hỷ trộ
 Lúc vào định thứ ba
 Tâm này mới trụ yên
 Do tâm này còn lạc (Thiền chi lạc)
 Chưa thể khiến niệm trụ,
 Chứng tinh lự thứ tư
 Các lỗi mới điều trừ
 Thối phần, thắng tán phần
 Trụ phần, quyết trạch phần
 Tinh lự bốn loại phần
 Người tu định phải biết
 Định nếu thuận phiền não,
 Đây gọi là thối phần
 Sau hơn là Thắng phần.
 Tự trụ là Trụ phần
 Do trước phân biệt tốt
 Là nhân quyết trạch đạo
 Đây quyết định được kia
 Nên gọi Quyết trạch phần
 Hiểu rõ tướng vô thường...
 Và các hành tạo khởi ...
 Nếu người đắc định này
 Là được đạo phần Noãn v.v...
 Đối các tướng tâm, tướng...
 Có rất nhiều cách quán
 Như Thánh giáo tu hành,
 Cần phải biết sai biệt.
 Gió thổi thân chết sinh
 Chảy máu trong huyết
 Toàn thân đều ghê tởm
 Đây là quán sinh tướng
 Chẳng yêu những thân thô

Chỉ ham thân mềm mại
 Với người tâm nhiễm ấy
 Dạy họ quán như vậy.
 Nếu ở phần thầy chết
 Ít có mủ trắng chảy
 Thịt còn lại đều bầm
 Đây là quán bầm, trướng
 Thấy sắc mà sinh ái
 Đây là người mê sắc
 Dùng bầm trướng đối trị,
 Khiến họ sinh ghê tởm.
 Toàn thầy đều chảy mủ
 Đây là tướng mủ chảy
 Đối trị người ưa mùi,
 Quán khiến dứt tâm nhiễm
 Thầy chết dứt ngang lưng
 Đây là tướng đoạn hoại
 Đối trị yêu toàn thân
 Phật dùng đấy đối trị.
 Xương cốt rã bừa bãi
 Chim rĩa, còn gân tàn
 Đối trị yêu da thịt
 Nói rõ tướng bị ăn
 Xương tay chân, các chi...
 Đều phân tán mỗi nơi
 Đối trị tham chi phần
 Nói quán tướng tạp loạn
 Tướng đồng xương hỗn tạp,
 Dao gậy, đập xẻ rời
 Đối trị yêu toàn thân
 Khiến họ quán tướng này
 Thầy xương bị dao chém
 Hoặc kích, tên đâm phải
 Máu chảy khắp cả thân
 Đây là tướng thân máu
 Lau sạch, thoa hương thân
 Thay áo quần mới, đẹp
 Người nhân đây khởi tham

Cho đây làm thuốc quý
Ích kỷ yêu giữ cảnh
Không cho người ngoài xem,
Quán trùng rửa thầy chết,
Khiến trừ bỏ niệm ác
Xương thịt đều tan rã
Chỉ còn xương và răng
Với người tham tướng răng
khiến quán tướng răng xương
Hoặc thấy người vừa chết
Thức mất, còn thân tàn
Những chúng sinh tham đắm
Khiến quán trừ tham dục
Phản tiểu và đờm dãi
tụ hợp cùng thành thân
Gồm ba mươi hai vật
Túi da, gọi là người
Lông tóc và móng răng
Tướng trong nào gan ruột
Ba trăm xương chống đỡ
Chín trăm gân kết đan
Chí lỗ chảy nước dơ
Ô ế khó nói hết
Xét kỹ, thật đáng ghét
Người trí chẳng nên gần
Quán thân người nữ rồi
Cũng lại xét thân mình
Nơi ấy nhân tham nhiễm
Lý nên thường buộc niệm
Chẳng thoát ngục ba cõi
Đều do tâm dục nhiễm
Do vậy, người trí sáng
Phải khéo xét việc này
Trải bao khổ địa ngục
May mới được làm người
Lẽ nào để tâm cuồng
Chẳng tu hạnh thù thắng?
Dâm tham có nhiều loại

Do vì ái khác nhau
Hễ quán, đều trừ sạch
Gọi là quán xương trắng
Gặp hình dung yêu kiều
Áo quần đẹp, tham đắm
Thuốc nào mà chữa được
Không ngoài quán xương trắng
Trước từ ngón chân cái
Tâm định duyên tướng sừng
Nát ra và chảy mủ
Da thịt đều thối rữa
Rồi quán đến bàn tay
Giống như màu cò trắng
Nó dần dần sừng tấy
Da thịt đều thối rữa
Lần lượt quán như vậy
Toàn thân, thịt thối rữa
Chính niệm thắng giải thành
Chỉ quán khung xương ấy.
Nếu còn lại miếng thịt
Thì gọi là ý loạn
Hướng gì tâm phóng túng
Chạy tìm đến các cảnh
Lúc nào cũng buộc niệm
Tự biết thường trụ tốt
Dần dần quán người khác
đều chung, là khung xương
Rộng ra đến biển cả
Chỉ đây là xương trắng
Thành tựu định này rồi
Xả rộng mà về hẹp
Ban đầu xả từ ngoài
Đến chỉ còn thân, xương
Lại quán đầu ngón chân
Thứ lớp mà tâm định
Có khi xả từng phần
Cho đến xương đỉnh đầu
Phải biết tâm sau cùng

*Thâu giữ giữa chặng mây
Nếu tu tập như thế
Thường sinh trong Phạm cung
Chẳng vào ba cõi ác
Sinh về Ngũ Tịnh Cư
Người đời mất tâm thiện
Trôi lại trong sinh tử
Người trí tu tâm định
Như cứu lửa cháy thân
Muốn xả được các duyên
Cần ở nơi rừng vắng
Chớ để vô thường bức
Chết uổng trong tâm loạn
Dùng trí tuệ, tịnh tâm
Chết cũng được quả vui.
Hoặc không cầu thân sau,
Nay, Thắng đạo nên tu.
Cạo tóc, mặc ca sa
Thích nghi tu Thánh đạo
Ngoài ra, việc huyền não
Đều là nhân sinh tử.*

